

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Pavli Laymann è Societate I: Theologiae Moralis
Compendiv[m] absolutissimum et in quinq[ue] libros
partitum**

Laymann, Paul

Moguntiae

5. De iure Dominij & rerum diuisione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40716

alteri inuito damnum iniustum infertur, furto, de-
tractione, homicidio.

- 3 Iustitia vindicativa plurimum recedit à veræ Iu-
stitiæ proprietate, eo quod damnum illatum non ad
æqualitatem reddit; siquidem pœna, quæ pro delicto
infligitur; propriè non compensat aut tollit debi-
tum.

C A P. V.

De Iure Dominij & Rerum diuisione.

NB. I Nter alias iuris acceptiones, vnam esse prole-
gitima facultate aliquid agendi, obtinendi,
disponendi, vtendi, &c. in quo si alterum absque
ista causa impediatur, iniuriam ipsi inferre censetur.

- 1 Ius hoc modo acceptum duplex est; Vnum, Ius
in re; & alterum ius ad rem. Ius in re, tribuit actionem
realem, quæ vocatur rei vindicatio, quale ius habet
Dominus in mancipio, domo, veste.

Ius ad rem dicitur, ex quo descendit obligatio
actio personalis. Vocatur a. actio personalis, quia
proximè tendit in personam nobis obligatam ex
contractu vel delicto. Hæc actio cohæret personæ, in
tantum, vt si mutuo dedisti Titio 100, flor. quos ille
Sempronio donauit: hoc casu actio personalis
contra Titium, nulla autem contra Sempronium
competit.

NB. Actio realis dicitur, quia adhæret rei, cui
insequitur, ad eò vt in cuiuscunque possessionem res
nobis obligata deuenit, ab eodem repositi seu vin-
dicari possit. Hæc actio realis varijs modis compe-
tere potest. 1. Ratione dominij, directi, siue illud
cum vsufructu coniunctum sit siue separatum. 2. Ra-
tione dominij utilis, puta vasallo, Emphyteutæ
com-

competit rei vindicatio utilis 3. Ratione quasi domini, Publiciana in rem actio competit, qui cum titulo & bona fide à non domino rem acceptam non omnino vscepit: is enim prætoriam æquitate vindicare eam potest ab altero possessore; nisi exceptione se defendat, quod legitimus rei dominus existat, vel nisi & ipse cum titulo non vitioso rem possideat, tunc enim melior est conditio possidentis. 4. Ratione seruitutis, competit Confessoria in rem actio illi, qui confitetur seu præterdit seruitutem sibi in re alterius competere, videlicet vt per alienum fundum ire, aut currus agere possit. Huic opponitur actio negatoria per quam negamus alteri in re nostra seruitutem deberi, nisi eam demonstrat. 5. Ratione pignoris seu hypothecæ, competit actio Seruiana, per quam locator contra quemuis possessorem agit ad res, quæ à conductore scienter in rem locatam, ita vt perpetuo illic essent, inuectæ aut illatæ, sibi que pro pensione & rei deterioratione tacite obligatæ sunt. Cui affinis est actio, quasi Seruiana, seu hypothecaria, per quam Creditores pignora sua & hypothecas persequuntur.

Dicta autem est Seruiana à Seruio, Prætoro Romano, qui eius auctor erat; Sicuti Publiciana à Publicio Prætoro: cui similis Paulina actio à Paulo Iurista, per quam Creditores res in fraudem alienatas à possessoribus, reuisione eius, quod actum est, reuocant.

NB. Dominium, larè sumptum, est facultas disponendi de aliqua re, tanquam sibi subiecta.

Dominium duplex: Vnum Iurisdictionis, de quo dixi lib. 1. tract. 4. cap. 5. Alterum proprietatis, quod solum huc pertinet: est enim species præcipua Iuris

Y

in re.

in re Nam Dominus ius habet in fundo, equo veli
 Hinc Bartolus ita definit dominium: Quod sine
 perfecte disponendi de re corporali, nisi lege prohibeatur. De re corporali, (fundo, domo) excludi
 fructus, ius eligendi ius praesentandi, quorum
 proprie dictum dominium, sed quasi dominium
 Nisi lege prohibeatur. Ita pupillus, etsi bonorum
 suorum dominus est, tamen arbitrato suo ea alienare
 non potest, quamdiu sub tutoribus est, quia prohibi-
 bitum lege, & bona primogeniturae verum domi-
 nium habent, & tamen interdum vincularia sunt,
 prohibita alienari, ut semper ad primum caput
 militiae deolvantur.

3 Solae substantiae Intellectuales dominij capere
 sunt. Prob. Dominium est facultas de re aliqua
 arbitrato disponendi, talis autem facultas sine
 intellectu & libertate arbitrij haud consistit. H
 Genes. 1. *Faciamus hominem ad imaginem & simi-
 litudinem nostram, quae praesit piscibus maris, &
 terra, &c.*

4 Homo totius spectabilis mundi proprie domi-
 nus dici non potest: Nam non potest arbitrato
 disponere de astris, nubibus, &c. In Volatilia com-
 petit illi quasi dominium, seu ius capiendi & con-
 dendi. Ante lapsum autem habuisset homo
 etiam dominium in Volucres, naturali enim
 etiam fuissent ei obediturae & secururae.

NB. Christus Dominus, quia homo habet domi-
 nium super uniuersum mundum Matth. 28.

5 Diuisio rerum Gentium iure introducta est, cuius
 iure primauo ac naturali communis esset rerum pos-
 sessio ac dominium: Iure autem Gentium diuisio in-
 troducta ad communem egestatem, animorum di-
 uisio

ensiones, arque alia mala cauenda, quod non fuisset necessarium in statu innocentia.

Quod est iuris naturalis præceptiui, mutari non potest. Id autem dicitur ius naturale præceptiuum, cuius opposito ius naturale resistit, V. C. parentes honorandos, suum cuique tribuendum.

Quod autem est iuris naturalis permissiui, id mutari potest. Illud autem dicitur de iure naturali permissiuo, cuius opposito ius naturale non resistit, quamuis etiam illud non statuatur, sed permittat hominum voluntati superaddi, nam lex & ars perficiunt naturam: Ita lignum à natura informe procreatur, sed arte perficitur. Ita rerum communio naturalis iuris est non præceptiui, sed permissiui, ideoque rerum diuisio ac proprietas, licet à naturæ lege non sit, tamen non est contra naturæ legem.

NB. Etsi ius naturale per se non sit mutatum, nec possit mutari, tamen potest mutari per accidens, si scilicet appositâ aliquâ circumstantiâ, mutatio aliqua fiat in obiecto; ita lex naturalis præcipit matrimonium inter marem & foeminam mutuo consensu etiam clam celebratum; & voluntatem defuncti duobus aut tribus testibus confirmatam, seruari oportere: desinit autem ita præcipere, posteaque publica potestate eiusmodi contractus vel testamentum iusta de causa infirmatum fuit, pari modo, stante ab initio rerum communiõne, ius naturale dictabat neminem prohibendum esse ab usu rerum, quibus indigebat, Introducta autem rerum proprietate, adeoque facta mutatione in obiecto, nam ius naturale contrarium dictat, videlicet furti iniuriam committere eum, qui extra extremæ necessitatis casum

quæ excipitur siquidem rerum diuisio iure gentium alio modo introduci non potuit, nisi hoc casu, quæ dici solet, *in extrema necessitate omnia communia* rem aliquam accipit, inuito illo ad quem proprie pertinet.

NB. In rerum diuisione, gentium iure instituta quædam omnium consensu communia manserunt, aër, imber, mare, & littora maris, flumina omnia portus, publica sunt & communia, quare in his omnibus usus nauigandi & piscandi commune est. Rerum parum usus publicus est gentium iure, ideoque nautæ ad eas appellere, funes arboribus alligare, onus in mare reponere cuiuslibet, quamuis eiusmodi iura propria fieri per præscriptionem temporis immemoralis docent DD.

Vniuersitatis & non singulorum sunt, quæ inuitibus sunt; theatra, stadia: denique nullius sunt res sacræ; quod enim diuini iuris est, id in nullius hominis bonis est. § nullius. Instit. de rerum diuisione. Fera bestia, volucres, pisces, nullius sunt, sed simul acque ab aliquo captæ fuerint, iure gentium ipsius esse accipiunt. Quod enim ante nullius est, id naturalitate occupanti conceditur.

7 Ad acquisitionem dominij ordinariè duo requiruntur: Titulus & traditio: iuxta l. 3. ff. de acquirendo rerum dominio. Nancquam nuda traditio transfert dominium, sed ita, si venditio, aut aliqua iusta causa præcesserit, propter quam traditio sequetur.

Titulus est radix, & origo, seu ratio fundandi dominium.

Titulus acquirendi dominij alius est verus, & alius bona fide præsumptus.

Qui-

Quibusdam casibus solus Titulus sine traditione⁸ vel apprehensione sufficit ad acquirendum dominium, non item ad possessionem. 1. Sola collatione & acceptatione (etiam inter absentes) acquiritur ius in re, & quali dominium Ecclesiastici beneficij, ante eius apprehensionem. 2. Sola aditione hæreditas, ante apprehensionem legatario conceditur actio hypothecaria, ob realem obligationem, quam habet in bonis defuncti, vt ex ijs legitum sibi soluatur ad quemcunque possessorem deueniant. 3. Legatarius rei legata determinatæ dominium acquirit, quam primum hæres hæreditatem adiit. 4. Si alicui donatio facta sit, sub conditione, vt donatori alimenta præstentur; Donatarius autem conditionem negligat, dominium rei donatæ absque traditione reuertitur ad donatorem, vt à quouis possessore eam vendicare possit. 5. Ex titulo donationis, venditionis, aliove simili, sine traditionem acquiritur dominium Ciuitatibus, Ecclesijs, alijsq; pijs locis ob speciale priuilegium. Denique princeps si velit, donatione feudi potest in donatarium rei dominium transferre, absque eius traditione, vel apprehensione; quamuis id non exprimat, secundum communes leges donatio facta cenferi debet.

Quod verò in dictis casibus possessio non acquiratur, constat ex regula; quod *possessio, nisi naturaliter apprehensa sit, ad nos non pertinet*. Nam vt dicitur in l. naturalite ff. de acquirend. possess. *Nihil commune habet proprietas cum possessione*. Fieri enim potest & solet, hunc esse verum dominum, alium verò possessorem.

Hominis dominium tribus modis acquiri, sive⁹ feruicus constitui potest. Vel enim nascuntur se ai,

vel fiunt. Nascuntur ex ancillis : Fiunt vel iure gentium per captiuitatem ; vel iure ciuili per emptionem. Primus titulus est conditio natiuitatis. Hinc partus sequitur ventrem , seu conditionem matris, adeò, vt non considerato statu patris, ex serua serua ex libera liber nascatur. Ratio huius gentium conditionis est , tum quia mater ancilla propter partum subtrahitur seruitio domini, & sæpe mortis periculo exponitur; quare æquum est, vt pro hoc periculo de omni partus eius ad dominum ancillæ spectet, iuxta iuris Regulam 55. in 6. *Qui sentit onus, sentire debet commodum, & contra.* Tamen ob fauorem libertatis statutum est , vt siue mater solo tempore conceptionis, siue tempore natiuitatis, siue intermedium libera aut libertati donata extiterit, proles ingenua ex ea nascatur.

Quod verò attinet ad honores, nobilitatem & familiam, proles legitimè nata sequitur conditionem patris, dummodo mater serua non sit : cum enim ea nascatur seruus, non est capax ciuilis nobilitatis aut dignitatis. Quia quod attinet ad ius ciuile, *serui pro nullis* habentur. Natum ex patre nobili & matre ancilla, postquam libertati redditus est, patris nobilitatem recuperare existimat Sanchez; sed id nulli lege decretum. Secundus titulus est captiuitatis, qui in vltimo iure gentium, sed per consuetudinem temporis diuturnitate stabilitam inter Christianos receptum est, vt si ipsi inter se bellum gerant, captiuentium serui non efficiantur, nisi sint infideles. Tertius titulus est emptionis ac venditionis, de quo infra tract. 4. cap. 17. num. 31. Adde, aliquem seruum fieri sententia Magistratus ob delictum.

Quod seruus acquirit, domino suo acquirit, nisi
ex coe

ea conditione datum sit, vt eius proprium maneat.

Serui fugere possunt à dominis suis, si in periculo ^{1 1} animæ apud ipsos versentur, neque obligati ad reuertendum, dum periculum tale perdurat.

NB. Serui (infideles) ad nullos actus legitimos, aut officia publica admittuntur.

NB. Serui originarij seu ascriptitij non sunt proprie serui, sed homines liberi.

Dominium in seruos est imperfectum.

Feræ animantes sub nullius dominio sunt, idè ^{1 2} primò occupanti naturali iure acquiruntur. Excipe animalia natura mansuera, vt canes, & animalia, quæ consuetudine cicurantur, vt columbæ, cerui, accipitres, dum consuetudinem ad dominum reuertendi retinent, ad naturalem verò libertatem & feritatem reuersi, sunt primò occupantis.

Examen apum, spectato iure communi, pisces, aperi & pleraque auium genera, quorum dominium quisq; acquirit capiendo; retinet verò, quamdiu, ipsius custodia coercetur; in libertatem deuenti, & difficile recipiendi sunt primo occupantis, nisi loci consuetudine aliud obseruetur.

Piscans in stagno aut riuis non committit furtum, sed iniustum damnum, ad cuius compensationem obligatur, & in foro externo, inspecta qualitate facti puniri solet.

Fera taliter vulnerata, vt certo constet percussoris manus effugere non posse, ei tradenda est; si autem dubium sit, inter vtrumque diuidenda, secundum dubij proportionem.

N. Si vnus auilaqueum tetendit, & alter extrahit, tenetur extrahens reddere ei, qui laqueum posuit, si certò eam capturus fuisset, nisi alter

peruenisset. Habet enim ius extrahendi auem, quod proprio eam laqueo irretiuit, quamuis in exteriore foro aliter fortasse iudicabitur propter sententiam Proculi.

Si Princeps ius venandi in locis publicis iustro aliquo titulo proprium sibi vendicat, alijs merito interdicit, fundatus in libero consensu populi, aut voluntate temporis. Venatores autem ob primam decreti prauaricationem corporali poena afficere non potest. Ratio, quia crimen per se tam graue non est, ut tam magnam poenam mereatur, nisi officialibus principis minetur: nam hoc casu multum eius delictum aggrauatur, aut si contumacia crimina repetat, grauius punienda.

- 14 Iniquus venator captarum ferarum dominium **acquirat**, licet de damno illato in conscientia fore teneatur, V. C. tantum restituendo, quantum moraliter aestimatur spes, siue ius capiendi, V. C. cerui, qui principem priuauit.

NB. Venari in loco publico, venationi Principum iuste assignato, est veniale, nisi graue damnum inferatur multas aut preciosas feras capiendo, vel reddendo eas fugaces, ut difficilis postea captura existant. Si enim ius in loco publico venandi principi competit, sequitur venationem alterius iniustam, siue contra iustitiam, ex genere suo mortale: ipsa; iniuria seu violatio iuris Principi competenti, magni aestimari solet.

NB. Venatori iniquo acquiritur ius in captam feram, quia non est intrinsecè iniusta actio sed solum extrinsecè, & non quatenus formaliter acquiritur

tiua huius iuris. Sic V.C Si vi aliquem iniusta adigas ad vendendum tibi equum, iniustus est ex parte tua contractus, & tamen validus, si quæ emptioni & venditioni substantialia adsint, videlicet mutuus cōsensus in mercem pro pretio: ita Magistrarus taliter aliis priuatis ius venandi interdicit, vt tamen non velit eos incapaces reddere acquisitionis domini ferarum.

Venatio clericis prohibita est, præsertim quæ cum armis atque tumultu instituitur, ratio quia de decet statum Clericalem, & auocat à grauioribus spiritualibus occupationibus, populoq; scandalum præber, maxime si fiat frequenter.

NB. Sola causa venationis spectata, non est mortale Clerico venari, in ò nullum peccatum spectatis circumstantiis loci & personarum, etiam in canibus exercitii causa.

Si princeps lege lata subditis venationem prohibeat, nulla interueniente pactioe aut renunciatione ipsorum, obligatus est ad damna cauenda, & illata ipsis refarcienda, secus si per liberum populi consensum, vel simili titulo iusto princeps ius venandi, vt proprie acquisiuit. Ratio prioris est, quia naturali iuri competit cuiuslibet defensio rerum suarum, etiam contra homines iniuriantes, ergò magis contra feras. Poster. Probat, quia hoc ipso, quod principi ex concessione aut quacunque dispositione ius venandi proprie competit, eo vti, vel non vti potest, sine cuiusquam iniuria, iuxta reg. 198 ff. *Nemo damnus facit, nisi qui id facit, quod facere ius non habet.*

NB. Limita hanc doctrinam i. Nisi fama & consuetudine firmata sit, quod populus ius venandi principum proprium reliquerit, ea lege, vt damna

Y 5 arceat,

arceat, vel illata resarciat. 2. Nisi immodica damna subditis passim inferantur; ad quæ sustinenda non est credibile populum consensisse. 3. Nisi appareat, populum alioquin valde grauari tributis, aliisque oneribus; vt accedentibus eiusmodi damnis, quæ inferis inferuntur, merito conqueri possint: Quia hoc seruitus populi est, quod non audeant feras capere in locis publicis, est veluti pars tributi: ergo necesse est, vt vel non nimis grauentur aliis tributis, vel seruitutem & damnum venationis eisdem imminui.

NB. Legem venationis prohibitoriam fere inter regalia computari videtur, id est, inter ea, quæ soli principi superiorem non agnoscenti competunt, iisque quibus princeps tale ius priuilegii concesserit: cui addenda debet præscriptio immemorialis, quippe quæ Priuilegii instar censetur.

NB. Titulus iustus venandi est belli iusti: Si princeps Prouinciam iustè occupauit, & expulsis rebellibus, terras illas inter benè meritos distribuit, vel in feudum concessit, aut emphyteusim, reseruato sibi iure venandi feras in eisdem terris.

NB. Damna illata in venationibus ab Imperatoribus & magnatibus resarcienda, si feræ arua subditorum depascantur, aut precio custodes alere debeant.

17 Columbaria licita sunt, quia non sunt noxia lumbæ, si leges & consuetudines loci obseruentur.

NB. Columbæ si redeundi consuetudinem amiserunt, primò occupantis fiant; Arte columbas adstrahere alienas est furtum.

18 Ciues siue incolæ in communibus locis ligna cedentes, contra Magistratus prohibitionem, obligantur ad pœnã, si deprehendantur non item ad restitutionem aliquam, nisi graue damnum intulerint.

NB. Ex

NB. Extranei qui non sunt de communitate cedē-
res, in ligna alienis syluis absq; consensu saltē tacito,
& notabile damnum inferentes, peccāt mortaliter.

NB. In priuatis syluis, viuariis, piscarē, aliquid af-
ferre, furtum.

In publicis fluminibus non est licitum absq; prin- 19
cipis consensu molendinum ædificare, ne impedia-
tur publicus vsus navigationis, sicuti nec in via pu-
blica. In priuatis autem seu propriis fluminibus id
concessum est, modo per nouum molendinum non
auferatur commodum naturale antiquiori, quod est
aque deflexus, arg. l. si manifestè. C. de seruit. vbi Bar-
tolus ait; quod in aquæ ductu antiqua consuetudo
seruanda sit.

Quod per alluionem fundo Titii adiicitur, ipsi- 20
us fit iure gentium Per alluionem autem iuxta Ga-
ium id videtur adiici, quod ita paulatim adiicitur, vt
intelligere non possimus, quantum quoquo momē-
to temporis adiiciatur. Alia ratio est, si per vim flu-
minis repentina adiectio fiat.

Reum dominium acquiritur nobis per specifi- 21
cationem (quod contingit, si ex lana, vestem; ex vuis
vinum, ex oliuis oleum confecit. Requiritur tamen
bona fides in adhibitione rei alienæ ab existimante
suam esse) per accessionē (quod contingit si purpura
vesti meæ intexatur, aut gemmæ auro inseratur) ra-
tio, quia accessorium sequitur principale. succurritur
tamen domino, gemmæ, V. C. concessa illi actio-
ne ad exhibendum anulum, vt excludatur gem-
ma) per confusionem (quod contingit, si duorum
dominorum materiæ consensu casu confusæ fue-
runt, totum corpus ipsis commune efficitur
plumbo tamen argento mixto in rem actio dabitur)

PEE

per commixtionem, (quod fit, si cōmisceantur frumenta, si sine voluntate dominorum singulis competet actio in rem, quatenus apparet in illo acero cuiusque esse, differt à confusione V. C. Vinum cum vino, quod in commixtione corpora maneant separata inter se secundum substantiam, in confusione autem corpora in vnum coeant) per ædificationem (quod fit, si quis in alieno solo suam materiam ædificaret, illius enim ædificium cuius est solum, quod si verò quis in suo solo ex aliena materia ædificaret, dominus fit ædificii, quia omne, quod solo in ædificatur solo cedit. Veruntamen diruto ædificio materiae dominus eam vindicare poterit, nisi antea ipse pro materia satisfactum fuerit) per implantationem (sicut enim ædificia solo cedunt, ita multò magis plantæ & arbores, cum à terra sustententur, frumenta in alieno agro sata, tenetur Dominus agri solvere si bona fide actum, alias si lis oriatur, cuius sit arbor prope confinia plantata horti alterius, aut quantum nocumentum afferat, res decidenda à rusticis, ut pote agriculturæ peritis. Quod si arbor aliena meis arboribus officiat, & ei denunciatis, non obtinero succisionem, ego succidere & ligna tollere non prohibeor) per scriptionem, literæ et si aureæ, cedunt moribus, idem dicendum de picturis, nisi tabulæ sit argentæ: tunc enim tabula erit principalior pictura accessoria.

NB. Res inuentæ, quæ nunquam dominum habuerunt, ut Gemmæ, insula, sunt primò occupantis venæ metallica, quæ in proprio fundo nata, iure gentium sunt domini fundi, seclusa speciali consuetudine. Res inuentæ, quæ dominum habuerunt & caræ, quia pro derelictis habentur, & sine animo recuperabilia,

perabilia, iure gentium sunt primò occupantis.

Quæ in mare iacta ob naufragii periculum & incendio erepta sunt, nisi ex circumstantiis coligi possint, ea pro derelictis habita, puta, quia domini quaerere contempserit, aut non curarunt amplius, proprius dominis restitui debent, postulata laboris & industriæ compensatione. Ratio, quia Dominus rei suæ dominium non amittit, nisi consentiat, siue eam pro derelicta habeat. Compensationem tamen laboris sui, æstimationemque periculi iure exigere potest, qui domini negotium ita utiliter gessit, & inter ea, dum offertur, veluti pignoris loco rem retinere.

Thesaurus in proprio fundo, vel in publico loco inuentus ad inuentorem spectat iure gentium: arte magica repertus, in pœnam criminis fisco adiudicabitur per Iudicis sententiam.

Si in alieno fundo casu inuentus, partim ad inuentorem, partim ad fundi dominam pertinet; si de industria in alieno fundo, non tenetur totum dare domino ante sententiam, quia est constitutionis pœnalis; si sciens thesaurum, emas agrum, est tuus totus thesaurus, iuxta verba Christi, Matth. 13 Cum enim in fundo non natus, sed positus fuerit, idè pars siue fructus fundi censetur, neq; ad dominium alicuius pertinere, antequam eriatur.

NB Nomine Thesauro intelligitur vetus defossio pecuniæ, ad excipiendam pecuniam, quæ nuper tempore belli abscondita, illius est, & illi restituenda, qui abscondit.

Emptor vestis deprehendens aurum reddere tenetur, quia in contractum venditionis non venit aurum propter ignorantiam. Esto emptor cum bona fide triennio possederit, nesciens aurum absconditum;

tum;

tum; dici nequit, cum præscriptione dominium ab
quisiisse. Is enim, qui nescit, non possidet aurum, sine præ-
scriptione autem nulla est usucapio.

NB. Thesaurus etiam in loco publico & sacro in-
uentus, est totus inuentoris.

- 24 Res inuentas, quarum dominus ignoratur, post
diligentem inquisitionem, inuentor retinere, ac de-
mum absumere potest secundum probabilem sen-
tentiam, quia nec iure Ecclesiastico id constat, cum
solum id agat, de iniuste acquisitis, quorum dominus
non possunt restitui, pauperibus restituenda, ne iuri
naturali; quia ius naturale est, quod apud omnes gen-
tes obligat, non autem omnibus gentibus inest haec
persuasio, res inuentas pauperibus esse dandas, nec
omnes Catholici (taceo hæreticos) cum rem quampiam
amiserunt, talem cogitationem suscipiunt, ut ab in-
uentore pauperibus tribuatur, sed ut sibi potius, si e-
repetere contingat, restituantur, alias habeantur per-
derelictis.

Post alienationem rei inuentæ, inuentor nihil restitu-
ere tenetur domino cõparenti, nisi quatenus inuen-
tor locupletior inde factus, idem dic de pauperibus.

- 25 Bona vacantia (quorum dominus sine testame-
nto decessit, nullo relicto hærede) ad fiscum devolu-
tur, & quandoque in causas pias erogari debent
videlicet peregrinus ignotus absque testamento
cedat.

C A P. VI.

De Usufructu, usu & habitatione.

- 1 **U**sufructus est ius vtendi & fruendi re aliena,
salua eius substantia; distinguitur à iure, quod
creditor